

курс

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Професор з науково-педагогічної роботи

_____ 2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

Актуальні проблеми міжнародних відносин та глобального розвитку

рівень вищої освіти другий (магістерський)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

освітні програми «Міжнародні комунікації», «Міжнародна інформаційна безпека» «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

вид дисципліни обов'язкова

факультет Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2019 / 2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“_20_” ___06_____ 2019 року, протокол №_15_

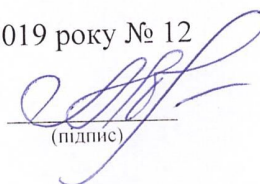
РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

доктор політ наук, професор Шамраєва В.М.,
доктор історичних наук, професор Лиман С. І.,
доктор наук з державного управління, професор Солових В.П.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від “_19_” ___06_____ 2019 року № 12

Завідувач кафедри

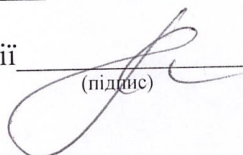

(підпис)

Новікова Л.В.
(прізвище та ініціали)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин і туристичного бізнесу

Протокол від “_19_” ___06_____ 2019 року № 11

Голова методичної комісії

(підпис)

Григорова – Беренда Л.І.
(прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Актуальні проблеми міжнародних відносин та глобального розвитку» складена відповідно до програми підготовки за другим (магістерським) рівнем освіти спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», освітні програми «Міжнародні комунікації», «Міжнародна інформаційна безпека» та «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Дисципліна викладається на 1 курсі у 1 семестрі

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни є – розкриття процесу формування та основних етапів розвитку сучасної системи міжнародних відносин

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни є: Визначити концептуально-теоретичні та практичні аспекти зовнішньополітичної діяльності провідних держав світу у першій чверті XXI ст. Окреслити основні етапи формування системи міжнародних відносин в окреслений період. Проаналізувати основні вектори новітнього періоду розвитку сучасної системи міжнародних відносин.

1.3. Кількість кредитів - 5

1.4. Загальна кількість годин - 150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	-й
Семестр	
1-й	-й
Лекції	
32 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	год.
Лабораторні заняття	
- год.	год.
Самостійна робота	
102 год в тому числі	год.
Індивідуальні завдання	
15 год.	

1.6. Заплановані результати навчання

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати: оволодіти основними знаннями про становлення та основні етапи розвитку сучасної системи міжнародних відносин, основні форми та принципи реалізації зовнішньої політики держави; знати основні етапи розвитку міжнародної діяльності України та становлення основних принципів вітчизняної дипломатії;

визначати основні національні інтереси України на глобальному та регіональному рівнях.

вміти: Вміти аналізувати міжнародні відносини та зовнішню політику. Розробляти стратегії зовнішньополітичної діяльності за результатами аналітичних досліджень і аналізу зарубіжного досвіду, використовуючи методи порівняльного аналізу. Організувати заходи, що сприяють покращенню міжнародного іміджу держави на підставі вивчення та оцінки міжнародної ситуації, світового досвіду, використовуючи методи статистичного та кореляційно-регресивного аналізу. Оцінювати ефективність діючих форм і методів державного управління зовнішньополітичною діяльністю держави за результатами аналізу програм, вітчизняного і зарубіжного досвіду їх реалізації використовуючи методи порівняльного та інституційного аналізу

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Глобальні проблеми сучасності.

Тема 1. Вступ. Глобальні проблеми сучасного світу.

Сучасні тенденції міжнародних відносин. Поняття “глобальні проблеми сучасності”. Відсутність універсальної думки щодо сутності й причин їх виникнення. Трактовки В. Вернадського, А. Печчеї, М. Ф. Реймерса, Й. Галтунга, А. Воднара. Історичні причини виникнення головних проблем сучасного світу. Класифікація глобальних проблем сучасності: соціально-економічні, політичні, екологічні, енергетичні, демографічні тощо. Людська діяльність як основа появи загальнопланетарних проблем. Особливості сучасної суспільної свідомості. «Суспільство споживання». Глобальні проблеми сучасності як реальна загроза людському буттю.

Тема 2. Глобалізація та антиглобалізм.

Архітектура протоглобалізаційних процесів в епоху Давнини, Середніх віків, Нового часу. Спроби реалізації глобалізаційних процесів імперіями, торговими компаніями. Глобалізаційна ідеологія організацій, партій, рухів. Сутність сучасної глобалізації. Економічний, політичний і соціокультурний аспекти глобалізації. Глобалізація як фактор переростання традиційних міжнародних відносин у світову політику. Проблеми, що породжуються глобалізацією. Ослаблення суверенних держав і національних економік як закономірний результат глобалізації. Антиглобалізм і альтерглобалізм. Конструкції глобального світу.

Тема 3. Проблема нерівномірного розвитку країн світу, соціальної нерівності, бідності.

Причини нерівномірності соціально-економічного розвитку країн і регіонів світу. Масштабність соціально-економічних змін як наслідок глобалізації. Глобальне протиріччя у світі між багатою Північчю і бідним Півднем. Шляхи подолання економічної відсталості країн. Міжнародний досвід подолання відсталості та бідності. «Цілі розвитку для нового тисячоліття» країн ООН та «Монтерейський консенсус» для збільшення допомоги найбіднішим регіонам світу. Бідність як сприятливе середовище формування кримінального свідомості, ідей релігійного фундаменталізму, націоналізму, правого і лівого політичного екстремізму. Проблема соціальної нерівності. Проблема голоду. Демографічна проблема. Приклад Китаю в справі скорочення приросту населення. Депопуляція в країнах СНД. Етнічна міграція. Поширення СПІДу. Діяльність міжнародних організацій у запобіганні виникненню нових епідеміологічних небезпечних хвороб.

Тема 4. Загроза застосування військової сили у зовнішній політиці сучасних держав.

Військовий фактор у системі міжнародно-політичних відносин на різних етапах історичного розвитку. Значення військової сили у зовнішній політиці сучасних держав. Військовий потенціал провідних країн світу як фактор впливу на систему міжнародних відносин. Політика сили. Методи дії військової сили: примус, зміна режиму, знищення. Гонка озброєнь як форма знищення певної частки національного багатства кожної країни. Масштаби військових бюджетів. Вплив військово-промислових комплексів на зовнішню політику держав. Актуальні проблеми сучасності в галузі озброєнь. Клуб ядерних держав. Зміни людської психології після появи зброї масового знищення. Проблема нерозповсюдження ядерної зброї. Базові угоди в галузі контролю над ядерною зброєю. Відмова США від угод по ПРО. Вихід США і Росії з договору про РСМД і його наслідки. Нові види озброєнь і загроза їх застосування.

Тема 5. Міжнародні конфлікти та засоби їх подолання.

Сутність і типологія міжнародних конфліктів. Поняття міжнародного конфлікту в політичній думці. Умови виникнення, форми прояву та роль міжнародних конфліктів. Зовнішні ознаки конфлікту: стан напруженості, ворожнечі, застосування насильства і погроз. Образ «ворога» і його функції. Методи врегулювання міжнародних конфліктів. Управління та контроль над міжнародними конфліктами. «Керований хаос». Фактори, що визначають можливість впливати на розвиток конфлікту. Типи та етапи управління конфліктом. Поняття «кризи» в міжнародних відносинах. Методи і засоби подолання кризи в сучасному світі. Глобальні і регіональні кризові ситуації. Війна як вища форма міжнародної кризи. Кризи як стимул еволюції системи міжнародних відносин. Причина виникнення криз та їх типологія. Специфіка сучасних криз і участь світової спільноти в їх врегулюванні.

Тема 6. Міжнародний тероризм як глобальне явище.

Міжнародний тероризм як соціально-політичне явище. Історичне коріння і форми тероризму. Міжнародний тероризм як глобальна проблема. Природа міжнародного тероризму. Теорія і практика сучасного екстремізму. Міжнародні терористичні організації. Географія міжнародного тероризму. Форми і методи терористичної діяльності. Джерела фінансування терористичних організацій. Типи і види міжнародного тероризму. Діяльність європейських терористів (ОАС, «червоні бригади», ЕТА, ІРА) та її наслідки. Причини політизації ісламу. Ісламський екстремізм. Ваххабізм. Акції руху «Талібан», «Аль-Каїди», ХАМАС тощо. Афганський наркотрафік. Діяльність міжнародних наркокартелів та їх вплив на світову політику. Фактор тероризму в міжнародних конфліктах. Міжнародне співробітництво в сфері протидії міжнародному тероризму та ідеологічному екстремізму.

Тема 7. Латентна політика у створенні та подоланні проблем сучасних міжнародних відносин.

Історичні форми латентної політики. Таємна дипломатія та розвідка у Давнину, Середні віки та Новий час. Суб'єкти та види сучасної латентної політики. Створення та діяльність спеціальних служб провідних країн. Політична розвідка провідних країн світу та їх діяльність у контексті сучасних міжнародних відносин. «Силові» спецоперації у міжнародних відносинах сучасності. Інформаційні спецоперації та війни у міжнародних відносинах. Конструктивна та деструктивна сторони діяльності спеціальних служб провідних країн світу. Латентна діяльність недержавних транснаціональних структур та їх вплив на сучасні міжнародні відносини.

Розділ 2. Актуальні проблеми міжнародних відносин у регіонах світу

Тема 8. Міжнародні відносини на пострадянському просторі

Основні параметри пострадянського простору; феномен «нової Східної Європи»; Економічно-соціальні характеристики пострадянського простору та інтеграційні процеси; СНД; Євразійське економічне співтовариство та Митний союз; проблеми безпеки та військово-політична взаємодія в регіоні, Організація договору про колективну безпеку, поза регіональні актори (ЄС, США, Китай) на пострадянському просторі.

Тема 9. Європейська система міжнародних відносин

Європейська система міжнародних відносин: базові компоненти та динаміка розвитку, Організація безпеки та співробітництва в Європі в європейській системі, ЄС: процес розширення та новітні трансформаційні процеси, НАТО у 2000 – 2014 рр., Рада Європи і розширення просторових рамок діяльності, проблеми військової безпеки в Європі, Балканський регіон після розпаду СФРЮ.

Тема 10. Міжнародні відносини на Близькому та Середньому Сході та в Африці

Загальна характеристика регіональних систем міжнародних відносин, Близькосхідний конфлікт, революції в арабських країнах 2011 р., сучасна зовнішня політика Ірану, регіональна політика Туреччини у 2000-х рр., ситуація в Афганістані, становище держав Африки у сучасній системі міжнародних відносин, Економічне співтовариство країн Західної Африки, африканська політика провідних західних держав, політика КНР в Африці.

Тема 11. Міжнародні відносини у Південній Азії та АТР

Загальна характеристика регіональних систем міжнародних відносин, зовнішня політика Індії на сучасному етапі, регіональна політика КНР, основи зовнішньої політики держав Південної Азії, основні параметри АТР, проблеми безпеки в АТР, Корейський півострів, сучасна зовнішня політика Японії, АСЕАН, Шанхайська організація співробітництва.

Тема 12. Зовнішня політика США, Канади та американська система міжнародних відносин

Зовнішньополітична доктрина США на сучасному етапі, зовнішня політика адміністрації Б.Обами, основи зовнішньої політики Канади, міжамериканська система міжнародних відносин, Організація американських держав, НАФТА

Тема 13. Зовнішня політика України після проголошення незалежності

Правові засади зовнішньої політики незалежної України; Закон України про національну безпеку 2003 р.; Закон України про засади внутрішньої та зовнішньої політики України 2010 р.; українські національні інтереси та їх забезпечення у вітчизняній міжнародній діяльності. Відносини України та Російської Федерації періоду незалежності. Інтереси й стратегії України та Росії. Етапи українсько-російських відносин. Проблеми українсько-російських відносин та механізми їх подолання. Пріоритети діяльності України на пострадянському просторі. Інтереси України щодо країн пострадянського простору. Політика України щодо інтеграційних проектів на пострадянському просторі: СНД, ЄврАзЕС, Союзної держави Росії та Білорусі. ГУУАМ: мета, основні напрями і перспективи діяльності. Інтереси України в ГУУАМ. Українсько-американські відносини. Місце США та України у системі зовнішньополітичних пріоритетів одна одної. Етапи українсько-американських

відносин. Проблеми українсько-американських відносин та механізми їх подолання. Європейський Союз та країни Західної Європи у зовнішній політиці України. Відносини України та ЄС. Політика ЄС стосовно України. Інтереси України щодо ЄС. Міжнародно-правова база та механізм співробітництва України та ЄС. Відносини України з країнами Західної Європи. Ключові інтереси України щодо країн Західної Європи. Відносини України з Німеччиною, Францією, Великобританією. Відносини України з Італією, Іспанією, Португалією, країнами Північної Європи.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	У тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р	
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Глобальні проблеми сучасності.						
Тема 1. Вступ. Глобальні проблеми сучасного світу.	11	2	2			7
Тема 2. Глобалізація та антиглобалізм.	11	2	2			7
Тема 3. Проблема нерівномірного розвитку країн соціальної нерівності, бідності.	9	2				7
Тема 4. Загроза застосування військової сили у зовнішній політиці сучасних держав.	11	4				7
Тема 5. Міжнародні конфлікти та засоби їх подолання.	11	4				7
Тема 6. Міжнародний тероризм як глобальне явище.	9	2				7
Тема 7. Латентна політика у створенні та подоланні проблем сучасних міжнародних відносин.	11	4				7
Разом за розділом 1	73	20	4			49
Розділ 2. Актуальні проблеми міжнародних відносин у регіонах світу						
Тема 8. Міжнародні	10	2	2			6

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	У тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7
відносини на пострадянському просторі						
Тема 9. Європейська система міжнародних відносин на початку XXI ст.	10	2	2			6
Тема 10 Міжнародні відносини на Близькому і Середньому Сході та в Африці на початку XXI ст.	10	2	2			6
Тема 11. Міжнародні відносини у Південній Азії та АТР на початку XXI ст.	10	2	2			6
Тема 12. Зовнішня політика США, Канади та американська система міжнародних відносин на початку XXI ст.	11	2	2			7
Тема 13. Зовнішня політика України після проголошення незалежності	11	2	2			7
Разом за розділом 2	62	12	12			38
Контрольна робота	15				15	
Усього годин	150	32	16		15	87

4. Темі семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Вступ. Глобальні проблеми сучасного світу.	2
2	Глобалізація та антиглобалізм.	2
3	Міжнародні відносини на пострадянському просторі	2
4	Європейська система міжнародних відносин	2

5	Міжнародні відносини на Близькому та Середньому Сході та в Африці	2
6	Міжнародні відносини у Південній Азії та АТР	2
7	Зовнішня політика США, Канади та американська система міжнародних відносин	2
8	Зовнішня політика України після проголошення незалежності	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Вступ. Глобальні проблеми сучасного світу. Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	7
2	Глобалізація та антиглобалізм. Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	7
3	Проблема нерівномірного розвитку країн світу, соціальної нерівності, бідності Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	7
4	Загроза застосування військової сили у зовнішній політиці сучасних держав. Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	7
5	Міжнародні конфлікти та засоби їх подолання. Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	7
6	Міжнародний тероризм як глобальне явище. Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	7
7	Латентна політика у створенні та подоланні проблем сучасних міжнародних відносин. Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	7
8	Міжнародні відносини на пострадянському просторі Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	6
9	Європейська система міжнародних відносин Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	6
10	Міжнародні відносини на Близькому та Середньому Сході та в	6

	Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	
11	Міжнародні відносини у Південній Азії та АТР Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	6
12	Зовнішня політика США, Канади та американська система міжнародних відносин Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	7
13	Зовнішня політика України після проголошення незалежності Опрацювання навчальної літератури, аналіз періодичних видань, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей	7
14	Контрольна робота	15
	Разом	102

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом передбачено виконання контрольної роботи.

ОРІЄНТОВНА ТЕМАТИКА КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ:

1. Американський чинник в процесі інформаційної глобалізації.
2. Балканська криза (1990 - 2005) в контексті геополітичних трансформацій в Європі.
3. Безпекова політика Індії в Південній Азії.
4. Безпекова політика Франції в контексті сучасних європейських геополітичних трансформвань.
5. Безпековий вимір індійсько-китайських відносин у постбіполярний період.
6. Близькосхідна політика Ізраїлю в контексті стратегії розвитку ізраїльського суспільства.
7. Великобританія в європейських інтеграційних процесах.
8. Військово-політичні союзи як інструмент зовнішньої політики малих та середніх держав.
9. Внутрішні, регіональні та міжнародні фактори в еволюції Косовського конфлікту.
10. Геополітика та геостратегія Франції.
11. Геополітичне положення України в Центрально-Східній Європі.
12. Геополітичні пріоритети України в сучасному світі.
13. Геостратегія США в процесі становлення глобальної держави.
14. Глобалізація і проблема відсталості у постбіполярному світі.
15. Гуманітарна діяльність ООН у контексті врегулювання збройних конфліктів (1990 - 2000 рр.).
16. Гуманітарний чинник в українсько-польських міждержавних відносинах.
17. Дипломатія Святого Престолу у сучасній системі міжнародних відносин.
18. Діяльність Ліги арабських держав по врегулюванню палестинської проблеми (80-і - перша половина 90-х років).
19. Доктринальний вимір стратегій зовнішньої політики США: від стримування до глобальної демократизації.

19. Доктринальний вимір стратегій зовнішньої політики США: від стримування до глобальної демократизації.
20. Еволюція багатостороннього співробітництва держав пострадянського простору.
21. Еволюція взаємовідносин у трикутнику Індія - КНР - США в умовах глобалізації.
22. Еволюція зовнішньої політики КНР в умовах реалізації стратегії «чотирьох модернізацій».
23. Еволюція політики Європейського Союзу щодо країн Центральної та Східної Європи.
24. Еволюція політики Ізраїлю по близькосхідному врегулюванню в 80-ті - 90-ті роки.
25. Еволюція становлення і перспективи розвитку спільної зовнішньої політики ЄС.
26. Етнонаціональний вимір конфлікту у Країні Басків.
27. Євроінтеграційна політика Франції.
28. Європейська інтеграція України в контексті її відносин з Російською Федерацією.
29. Європейська політика Австрійської Республіки.
30. Європейська політика об'єднаної Німеччини.
31. Європейська політика Франції за президенства Жака Ширака.
32. Європейська політична інтеграція в сучасній цивілізаційній системі.
33. Зовнішні аспекти енергетичної політики України.
34. Зовнішньополітична стратегія США в регіоні Центральна Азія.
35. Зовнішньополітична стратегія США та РФ щодо КНР.
36. Зовнішньополітична стратегія США щодо Турецької Республіки.
37. Зовнішньополітичні аспекти реалізації курсу Чеської Республіки на інтеграцію до Європейського Союзу.
38. Зовнішньополітичні аспекти формування і реалізації політики національної безпеки Республіки Польщі в сучасних умовах.
39. Зовнішньополітичні механізми забезпечення національної безпеки України.
40. Зовнішньополітичні стратегії Франції, Німеччини та Великобританії у контексті розвитку й імплементації СЗБП ЄС.
41. Зовнішня політика європейської середньої держави за умов глобалізації (на прикладі Великої Британії, Польщі і України).
42. Зовнішня політика країн Балтії в контексті розширення ЄС та НАТО.
43. Інституціональний вимір формування єдиної політичної системи Європейського Союзу.
44. Інтеграційний вимір міждержавного співробітництва Республіки Білорусь та Російської Федерації.
45. Інтеграційні процеси в Африці: рівні, фактори, спрямованості та закономірності розвитку.
46. Інтеграційні процеси в Латинській Америці та Карибському басейні: особливості, тенденції, перспективи.
47. Інтеграція пострадянських держав Середньої Азії у світове співтовариство в 90-ті роки ХХ ст.
48. Інформаційна діяльність ООН.
49. Інформаційний чинник політики США і Росії в питанні міжнародного тероризму.
50. Інформаційні стратегії у зовнішній політиці США та Росії за кризових умов.
51. Йордано-ізраїльські відносини як фактор формування регіональної системи безпеки на Близькому Сході.

52. Камбоджійська проблема в міжнародних відносинах у Південно-Східній Азії (1975 - 1991 рр.).
53. Основні міжнародні механізми протидії міжнародному тероризму.
54. Концептуальне забезпечення американського глобалізму на початку XXI століття.
55. Концептуальне забезпечення політики США щодо арабських країн Перської затоки.
56. Концептуальне забезпечення політики США щодо врегулювання арабо-ізраїльського конфлікту в 1991 - 2001 рр.
57. Концептуальні засади та політика США щодо миротворчої діяльності ООН.
58. Кризові репутаційні стратегії держав у міжнародних відносинах (на прикладі України та інших держав).
59. Критерії і механізми забезпечення міжнародно-політичних інтересів США в сучасній системі міжнародних відносин.
60. Курдська проблема в контексті врегулювання іракської кризи.
61. Курдська проблема в міжнародних відносинах на Близькому та Середньому Сході.
62. Ліванська проблема в миротворчій діяльності Ліги арабських держав і Організації Об'єднаних Націй (1975-1989 рр.).
63. Міжнародна інформаційна політика: структура, тенденції, перспективи.
64. Міжнародне співробітництво у сфері інформаційної безпеки.
65. Міжнародний тероризм в сучасних глобалізаційних стратегіях.
66. Міжнародний та регіональний виміри врегулювання ліванського конфлікту.
67. Міжнародні основи становлення і розвитку Спільної європейської безпекової та оборонної політики.
68. Мілітаризація близькосхідного регіону в 70 - 90-ті роки XX століття.
69. Недержавні актори в системі сучасних міжнародних відносин.
70. Недержавні актори в системі зовнішньої політики Німеччини.
71. Неурядові організації у зовнішньополітичному механізмі США.
72. Німеччина у структурі європейського співробітництва.
73. Роль ОБСЄ у зміцненні миру і стабільності на Євразійському просторі.
74. Особливе партнерство Україна - НАТО як проблема національної та європейської безпеки.
75. Особливості застосування воєнної сили у збройних конфліктах 90-х рр. XX ст.
76. Особливості і перспективи інтеграційних процесів у регіоні Магрибу.
77. Палестинська проблема в зовнішній політиці США.
78. Політика Європейського Союзу в арабському регіоні.
79. Політика міжнародного співтовариства по врегулюванню конфлікту в Боснії та Герцеговині (1992 - 1995 рр.).
80. Політика нейтралітету і позаблоковості в сучасній архітектурі європейської безпеки.
81. Політика США в Східній Азії в умовах пост біполярності.
82. Політика США щодо країн Перської затоки.
83. Політика України в галузі експорту озброєнь.
84. Політика Японії щодо країн АСЕАН.
85. Політико-правовий аналіз українсько-російських відносин.
86. Проблема об'єднання Корейського півострова в зовнішньополітичній стратегії Республіки Корея.
87. Трансформації системи міжнародних відносин в регіоні Східна Європа (1989 - 2018).
88. Політична та економічна інтеграція в Латинській Америці.

89. Система міжнародної безпеки євроатлантичного простору і нових незалежних держав.
90. Правове регулювання міжнародних відносин.
91. Політика зближення України з Європейським Союзом.
92. Євроінтеграційний напрямок у зовнішній політиці України.
93. Міжцивілізаційна взаємодія міжнародних акторів на прикладі політичних процесів в Центральній Азії.
94. Природа, характер та динаміка співробітництва України з інститутами ОБСЄ.
95. Проблема європейської регіональної стабільності в контексті розширення НАТО (90-ті роки ХХ ст.).
96. Проблема забезпечення загальноарабської безпеки та роль Ліги арабських держав.
97. Проблема забезпечення прав національних меншин у міждержавних відносинах України і Російської Федерації.
98. Проблема санкцій у зовнішній політиці США.
99. Програми партнерства НАТО наприкінці ХХ - початку ХХІ ст.
100. Регіон Близького та Середнього Сходу в зовнішній політиці України.
101. Регіональний конфлікт на Близькому Сході.
102. Регіональні пріоритети євроінтеграційної політики України.
103. Роль НАТО у формуванні сучасної системи міжнародної безпеки.
104. Роль ООН у боротьбі проти міжнародного тероризму.
105. Роль Ради Європи у зміцненні демократії у країнах Центрально-Східної Європи.
106. Особливості розвитку країн ЦСЄ в контексті адаптації євроінтеграційного процесу.
107. Локальні війни і воєнні конфлікти в умовах глобалізації.
108. Співробітництво України з державами Співдружності Націй: проблеми становлення та розвитку.
109. Становлення системи безпеки і співробітництва в Чорноморському регіоні та роль України у цьому процесі.
110. Становлення та розвиток співробітництва України та Південно-Африканської Республіки.
111. Стратегічне партнерство в українсько-польських відносинах.
112. Стратегічне партнерство країн Північної Африки.
113. Стратегічне партнерство у зовнішній політиці України.
114. Суб'єктність міжнародних неурядових організацій у світовій політиці.
115. Східне Середземномор'я в системі регіональних пріоритетів України.
116. «Тайванська проблема» в системі міжнародних відносин Азіатсько-Тихоокеанського регіону.
117. Процес розширення Європейського Союзу на початку ХХІ ст.
118. Трансформація відносин Європейського Союзу та США в постбіполярний період.
119. Трансформація державного суверенітету в умовах глобалізації.
120. Нові незалежні держави Центральної Азії в системі сучасних міжнародних відносин.
121. Трансформація концепції нейтралітету в умовах глобалізації.
122. Трансформація японсько-американського військово-політичного союзу в постбіполярний період.
123. Україна в геополітичних інтересах країн Середнього Сходу: Туреччини, Ірану, Афганістану.
124. Українсько-німецькі відносини.
125. Українсько-турецьке співробітництво як фактор регіональної безпеки.

126. Фактор транснаціональної злочинності в сучасних міжнародних відносинах.
127. Феномен виникнення та проявів тероризму в сучасних умовах.
128. Формування нового світового порядку в умовах глобалізації.
129. Формування та еволюція зовнішньополітичної стратегії України.
130. Формування та здійснення зовнішньої політики України.
131. Центральна та Східна Європа у зовнішній політиці Республіки Польща.
132. Чорноморське регіональне співробітництво як геополітичний чинник міжнародних інтеграційних процесів.
133. Ядерне нерозповсюдження у світовій політиці.
134. Ядерне стримування в політиці США і Росії на сучасному етапі.

ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТА СТРУКТУРИ індивідуального навчально-дослідного завдання з дисципліни

Кожна робота повинна містити:

1. Титульна сторінка
2. Зміст
3. Вступ
4. Основна частина
5. Висновки
6. Список використаних джерел (не менше 25)

Загальний обсяг роботи – до 15 сторінок.

Текст контрольної роботи набирається на комп'ютері через 1,5 інтервалу на стандартних аркушах формату А4 (210*297 мм). Поля: з лівого боку — 30 мм, з правого — 15 мм, зверху — 20 мм, знизу — 20 мм. Абзацний відступ повинен бути скрізь однаковий — 1,5 см. Друкування тексту проводиться на одній стороні аркушу. Шрифт — Times New Roman, розмір — 14 пт. Сторінки роботи повинні бути пронумеровані, нумерація наскрізна (номер сторінки – в правому нижньому куті аркуша).

7. Методи контролю

При вивченні дисципліни застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на лекціях, у формі виступів студентів при обговоренні питань на проблемних лекціях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення модульної оцінки, при проведенні іспиту і враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на підсумкових заняттях та/або виконанням індивідуальної роботи

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- тестові завдання;
- виконання творчих завдань;
- виконання індивідуальної роботи.

Поточний контроль є складовою системи організації навчального процесу. Завданням поточного контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час засвоєння окремого розділу дисципліни. Розділ – це логічно завершена частина теоретичного та практичного навчального матеріалу з навчальної дисципліни. Кожен окремих розділ включає завдання для самостійної роботи, письмові контрольні роботи тощо. Оцінка за розділ – це сума балів, отриманих студентом за виконання всіх видів робіт, передбачених цим розділом.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять, підсумкового контролю за підсумками вивчення розділу. Сума

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Семестровий підсумковий контроль з дисципліни є обов'язковою формою контролю навчальних досягнень студента. Він проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному цією робочою програмою дисципліни.

Сумарна оцінка за вивчення дисципліни розраховується як сума модульних оцінок та балів, отриманих за результатами підсумкового семестрового контролю. Загальна сума балів модульних і підсумкового семестрового контролю складає 100.

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку в 1 (9) семестрі. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання													Контрольна робота, передбачена навчальним планом (Індивідуальне завдання)	Разом	Залікова робота	Сума
Розділ 1							Розділ 2									
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	Т 13	25	60	40	100
3	3	3	3	3	3	3	2	2	2	2	3	3				

Схема нарахування балів за контрольну роботу, яка виконується протягом семестру під час самостійної роботи:

Кількість балів	Критерії оцінювання
21-25	Виставляються, якщо студент впевнено володіє темою курсової роботи, відповідає на всі поставлені у роботі питання, пропонує інноваційні варіанти вирішення описаних у роботі питань.
16-20	Виставляється студентові за умови, коли він на належному рівні теоретичного обґрунтування володіє викладеним матеріалом та на базовому рівні здатен відповісти на поставлені в роботі питання.
11-15	Студент одержує за те, що загалом володіє змістом курсової роботи і на посередньому рівні може відповісти на поставлені запитання.
6-10	Студенту виставляється за умови, якщо студент посередньо володіє змістом роботи і може у певній мірі відповісти на запитання з питань, що розкриваються у курсовій роботі.

1-5	Виставляється студентові, який має незадовільний рівень володіння змістом курсової роботи і нездатний обґрунтувати розкриті у курсовій роботі питання.
-----	--

Оцінювання знань та умінь студентів при підсумковому контролі здійснюється відповідно до наступних критеріїв:

Кількість балів	Критерії оцінювання
35-40	Студент цілком і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
29-34	Студент достатньо повно і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.
18-28	Студент розкрив питання у загальних рисах, але спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання, обґрунтування неточні. Не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами.
10-17	Студент розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.
0-9	Студент не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, або відповідь не правильна, не розуміє суть питання. Не ознайомлений з джерелами. Не може зробити висновків.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980 – 2000 роки) : Підручник / Л.Ф. Гайдуков, В.Г. Кремень, Л.В. Губернський та ін. – К.: Либідь, 2001. – 621 с.
2. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945 – 70-ті роки) : Підручник / В.А. Манжола, М.М. Білоусов, Л.Ф. Гайдуков та ін. – К.: Либідь, 2014. – 958 с.
3. Мирровая политика и международные отношения : Учебное пособие / Под ред. С.А. Ланцова, В.А. Ачкасова. – СПб: Питер, 2005. – 448 с.

4. Системная история международных отношений в двух томах / Под редакцией А.Д. Богатурова. Том второй. События 1945 – 2003 годов. – М.: Культурная революция, 2007. – 720 с.

5. Современные международные отношения : Учебник / Под ред. А.В. Торкунова, А.В. Мальгина. – М. : Аспект Пресс, 2013. – 688 с.

6. Шамраева В.М. Міжнародні відносини та зовнішня політика. Частина I. Історія дипломатії: навчальний посібник / В.М. Шамраєва. – Х.: Фактор, 2012. - 112 с.

7. Шамраєва В.М. Європейський Союз: історичні, правові та інституційні основи : підручник / В.М. Шамраєва. – Х. : Вид-во ХАР РІ НАДУ «Магістр», 2014 – 160 с.

Допоміжна література

8. Бжезинский З. Великая шахматная доска. Господство Америки и его геостратегические императивы.-М., 1999.

9. Дипломатический словарь. В 3-х томах. М., 1986.

10. Камінський А. Вступ до міжнародних відносин: Курс лекцій. – Львів, 1995.

11. Киссинджер Г. Дипломатия. Пер. с англ. В.В.Львова / Послесл. Г.А.Арбатова. – М., 1997.

12. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні системи. Світова політика.- Київ: ФАДА, ЛТД. – 2001. – 224 с.

11. Перелік залікових питань

1. Сучасні тенденції міжнародних відносин
2. Поняття “глобальні проблеми сучасності” .
3. Історичні причини виникнення головних проблем сучасного світу.
4. Класифікація глобальних проблем сучасності.
5. Людська діяльність як основа появи загальнопланетарних проблем.
6. Особливості сучасної суспільної свідомості. «Суспільство споживання».
7. Протоглобалізаційні процеси в епоху Давнини, Середніх віків, Нового часу.
8. Сутність сучасної глобалізації.
9. Глобалізація як фактор переростання традиційних міжнародних відносин у світову політику.
10. Проблеми, що породжуються глобалізацією.
11. Антиглобалізм і альтерглобалізм.
12. Конструкції глобального світу.
13. Причини нерівномірності соціально-економічного розвитку країн і регіонів світу.
14. Глобальне протиріччя між багатою Північчю і бідним Півднем.
15. Шляхи подолання економічної відсталості країн. Міжнародний досвід подолання відсталості та бідності.
16. Проблема соціальної нерівності.
17. Бідність як сприятливе середовище формування кримінального свідомості, ідей релігійного фундаменталізму, націоналізму, правого і лівого політичного екстремізму.
18. Проблема голоду.
19. Демографічна проблема.
20. Етнічна міграція.
21. Поширення СПІДу. Діяльність міжнародних організацій у запобіганні виникненню нових епідеміологічних небезпечних хвороб.
21. Військовий фактор у системі міжнародно-політичних відносин на різних етапах історичного розвитку.
22. Значення військової сили у зовнішній політиці сучасних держав.

23. Військовий потенціал провідних країн світу як фактор впливу на систему міжнародних відносин
24. Політика сили. Методи дії військової сили: примус, зміна режиму, знищення.
25. Гонка озброєнь як форма знищення певної частки національного багатства кожної країни.
26. Вплив військово-промислових комплексів на зовнішню політику держав.
27. Актуальні проблеми сучасності в галузі озброєнь.
28. Проблема нерозповсюдження ядерної зброї.
29. Нові види озброєнь і загроза їх застосування.
30. Сутність і типологія міжнародних конфліктів.
31. Умови виникнення, форми прояву та роль міжнародних конфліктів.
32. Зовнішні ознаки конфлікту.
33. Методи врегулювання міжнародних конфліктів.
34. Управління та контроль над міжнародними конфліктами. «Керований хаос».
35. Типи та етапи управління конфліктом.
36. Поняття «кризи» в міжнародних відносинах. Глобальні і регіональні кризові ситуації.
37. Причина виникнення криз та їх типологія.
38. Специфіка сучасних криз і участь світової спільноти в їх врегулюванні.
39. Міжнародний тероризм як соціально-політичне явище.
40. Історичні коріння і форми тероризму.
41. Теорія і практика сучасного екстремізму.
42. Міжнародні терористичні організації. Географія міжнародного тероризму.
43. Джерела фінансування терористичних організацій.
44. Типи і види міжнародного тероризму.
45. Діяльність міжнародних наркокартелів та їх вплив на світову політику.
46. Міжнародне співробітництво в сфері протидії міжнародному тероризму та ідеологічному екстремізму.
47. Історичні форми латентної політики. Таємна дипломатія та розвідка у Давнину, Середні віки та Новий час.
48. Суб'єкти та види сучасної латентної політики.
49. Види діяльності спеціальних служб провідних країн у контексті сучасних міжнародних відносин.
50. «Силові» спецоперації у міжнародних відносинах сучасності.
51. Інформаційні спецоперації та війни у міжнародних відносинах.
52. Конструктивна та деструктивна сторони діяльності спеціальних служб провідних країн світу.
53. Латентна діяльність недержавних транснаціональних структур та її вплив на стан сучасних міжнародних відносин.
54. Інтеграція та дезінтеграція у сучасному світі.
55. Демократизація та авторитаризм.
56. Міжнародні відносини на пострадянському просторі наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.
57. Основні параметри пострадянського простору.
58. СНД: передумови створення, структура, компетенція, функціонування.
59. Євразійське економічне співтовариство. Митний союз.
60. Проблеми безпеки та військово-політична взаємодія пострадянських держав. Організація договору колективної безпеки.
61. Позарегіональні актори на пострадянському просторі (ЄС, США, КНР).
62. Міжнародні відносини в Європі наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст.
63. ОБСЄ: місце у європейській системі.
64. ЄС у 2000 – 2018 р.: розширення та трансформація.
65. НАТО в європейській системі міжнародних відносин у 2000 – 2018 рр.
66. Рада Європи: загальна характеристика, еволюція, роль у європейській системі міжнародних відносин.

67. Міжнародні відносини на Близькому та Середньому Сході у 2000 – 2018 рр.
68. Близькосхідний конфлікт на сучасному етапі.
69. Революції в арабських державах 2011 р.
70. Зовнішня політика Туреччини та Ірану: традиційність та нові акценти.
71. Розвиток ситуації в Афганістані на початку XXI ст.
72. Міжнародні відносини у Південній Азії на сучасному етапі.
73. Сучасна зовнішня політика Індії та Пакистану.
74. Сучасна зовнішня політика КНР.
75. Міжнародні відносини в АТР на початку XXI ст.
76. Корейській півострів наприкінці XX – на початку XXI ст.
77. Регіональні міжнародні організації АТР.
78. Зовнішня політика Японії на сучасному етапі.
79. АСЕАН: мета, структура, еволюція діяльності.
80. США у сучасній системі міжнародних відносин.
81. Латиноамериканська система міжнародних відносин наприкінці XX – на початку XXI ст.
82. Міжнародні відносини в Африці наприкінці XX – на початку XXI ст.
83. Африканська політика провідних західних держав.
84. Політика КНР в Африці на сучасному етапі.
85. Роль міжнародних організацій у сучасній системі міжнародних відносин.
86. Система міжнародних гарантій МАГАТЕ.
87. Зони вільні від ядерної зброї.
88. Режим нерозповсюдження та заборони хімічної зброї.
89. Режим нерозповсюдження та заборони бактеріологічної та токсичної зброї.
90. Міжнародний вимір російсько-американських відносин у сфері ядерної зброї.
91. Збройні конфлікти та миротворчість у сучасній світовій політиці.
92. Втручання у конфлікти із застосуванням зброї та проблема легітимізації такого втручання.
93. Миротворчість в архітектурі європейської та євразійської безпеки.
94. Миротворчі та інші операції НАТО у конфліктних регіонах.
95. Спільні операції НАТО та ЄС у конфліктних регіонах.
96. ООН і проблема вирішення міжнародних конфліктів.
97. Проблеми використання природних ресурсів та збереження оточуючого середовища.
98. Освіта і проблеми міжнародного інтелектуального середовища.
99. Виклики глобальної технологічної революції.
100. Міжнародне право у сучасній системі міжнародних відносин.
101. Співвідношення міжнародного та національного права.
102. «Жорстке» та «м'яке» міжнародне право.
103. Політико-правове середовище попередження та урегулювання міжнародних спорів.
104. Енергетичний вимір сучасних міжнародних відносин.
105. Європейська енергетична хартія.
106. Еволюція енергетичних ринків.
107. Глобалізація екологічних проблем.
108. Багатостороннє екологічне регулювання.
109. Форми, методи, тенденції розвитку сучасної дипломатії.
110. Державні та недержавні актори в дипломатії..
111. Модернізація та розширення функцій дипломатії.
112. Кризова дипломатія.
113. Економічна дипломатія.
114. Форми дипломатичної взаємодії.